

Eitt mark fyri, hvat vit kunnu bjóða røktar-sjúklingum

Andor Ellefsen, formaður í kommunulæknafelagnum sigur, at nú er farið um markið at skaffa røktarsjúklingum somilig kor.

— Kommunulæknarnir, sum dagliga fáa áheitanir frá fólki, ið hava tørv, verða kroystir í royndini at skaffa umlætting og innivist, og hetta er mangan trupult hjá okkum, tá vit skulu greiða familjum frá, at tað tverri ikki er rúm fyri umlætting ella pleyguplássi

Vit vendu okkum til Andor Ellefsen, formann í Kommunulæknafelagnum og bóðu hann siga okkum, hvussu arbeiðið hjá kommunulæknunum myndar seg, tá talan er um røktarsjúklingar og møguleikan hjá teimum, sum ikki megna at klára seg sjálvan?

— Hóast tað betti mundi um korini hjá røktarsjúklingum, tá heimahjálparskipanin kom, so er henda ikki nóg mikið í longdini, um allir sjúklingar skulu fáa teirra sømdir fylgdar í gerandisdegnum, sigur Andor.

Tá stóð rættiliga illa til, fyri umleið 10 árum síðan, og heimahjálpin hevur so avgjort sín lut í, at tað

hevur eydnast at fáa hesi viðurskipti betri. Nú er markið kortini rokkið, tá heldur ikki heimahjálpin kann greiða allar teir spurningar, sum eru við røktarsjúklingum, sum bøgva heima.

Hvussu stórt er talið á røktarsjúklingum, sum bøgva heima, og sum eftir røttum áttu at verið á røktarheimi?

— Tað er ikki lætt at siga, tí tað er so ymist, hvat sjúklingar og familjur hava tørv á. Eg vil tó meta, at umleið eini 15-20 røktarsjúklingar bøgva heima í Havn, sum avgjort áttu at verið á røktarheild.

Hesir sjúklingar skulu hava 5 timar heimahjálp

um dagin, og tað vil mangan siga, at tveir ella fleiri heimahjálparar eru um slíkan sjúkling í senn, t.d. tí hann er tungur at lyfta, mata og latast í o.s.fr.

— Hetta eru sjúklingar, sum avgjort áttu at fingið tilboð um røktarpláss. So eru tað sjúklingar, sum í meira ella minni fori, ikki kunnu klára seg einsamøll, annað hvørt tí tey eru gomul og ússalig ella bert tí aldurin er vorðin so stóur. Hetta talið er nóg stórri, og kann ikki beinleiðis metast um.

Seinastu árin hevur pleygudeildin í Havn boðið sær til at virka sum umlætting til sjúklingar, sum bøgva heima?

Henda skipanin hevur eisini verið goð, og vist er tað, at deildin hevur gjørt eitt munagott arbeiði, men heldur ikki henda skipan virkar eftir ætlanini meira, tí røktarsjúklingarnir nú eru so nógvir í tali, at ikki er rúm fyri teimum.

— Eg havi sjálvur havt trupulleikan í ár, at tveir av røktarsjúklingum mínum, sum bøgva heima, ikki fingi pláss til umlættingar á pleygudeildini.

— Tað er greitt, at læknin kennur seg kroystan upp í ein krók, tá hann skal siga familjuni, at ikki er rúm fyri, at tey kunnu fáa umlætting eitt tíðarskeið, sigur Andor og skoytir uppi, at bert um røktarsjúklingurin fær sjúku, kann hann sleppa á sjúkrahús.

Eru hetta somilig kor at bjóða fólki?

— Eg haldi, at umstøðurnar nú eru so vánaligar, at tað er á markinum fyri, hvat vit kunnu bjóða sjúklingum. Tað er avgjort tørvur á einum røktarheimi, sigur Andor.

— Tað ræður um at innrætta samfelagið eftir tí tørv sum er, og her visir tað seg, at vit fáa stórri tal

av eldri og gomlum fólki við árunum, og tá er greitt, at fleiri fylgissjúkur koma, sum krevja, at fólk fáa hjálpin og stuðul.

Hvi heldur tú, at hesin partur av heilsuverkinum ikki er tikin við?

— Tað er fyri so vitt ikki ein spurningur, sum heilsuverkið einsamalt eigur at taka sær av.

Ein stovnur, sum sjúkrahúsið er, hevur bert eina uppgávu, at viðgera sjúklingar og veita heilsuþót. Stovnurin er settur at røkja hesa uppgávuna, og at fáa so gott úrslit burtúr sum gjørligt.

Spurningin um røkt av sjúklingum, sum ikki koma fyri seg aftur, hevur

sjúkrahúsið sum so ikki ábyrgdina av.

Hevur Kommunulæknafelagið gjørt vart við spurningin?

— Vit hava tósáð um tað okkara millum og hildið panelfund um evnið. Kortini er tað frá myndugleika síðu lagt í fastar rammur fyri 10 árum síðan, at raðfylgjan skuldi vera tann, at Havnin sum seinasta pláss skuldi fáa røktarheim, tó at flest fólk bøgva í hesum øki.

Síðan er hent tað, at útbýggingin er farin fram sum samtykt frá politikara síðu, og nú er bert Eysturoyggin eftir, sum skal hava stovn, aðrenn Havnin kann koma upp á tal.

Hvussu ávirkar tað familjur, at hava tungar røktarsjúklingar heima?

— Tað er greitt, at tað ávirkar eina familju, at hava røktarsjúkling heima, tí tey eru ógvuliga bundin av teimum.

Kortini vil eg halda, at familjan er goð við síni, og vil fegin hava, at tað skal gangast væl.

Tortørast haldi eg tað tó vera hjá einsamøllum gomlum fólki, sum kanska fáa brek á ein ella annan hátt. Tey gerast bangin og ótrygg av at vera so nóg einsamøll, tí hóast heimahjálpin er til at taka, so kann hon ikki vera í heiminum meira enn eitt ávíst tímatal, sigur Andor at enda.

Tørvurin er nærur óbøtiligur

Tekst og myndir:
Dagný Joensen

sigur Sonja á Argjaboða, leiðari á Heimahjálparstovninum

Tá Heimahjálparskipanin varð sett á stovn, skuldi hon virka fyri umlætting hjá familjum, sum høvdu tørv á hjálpin og stuðul í gerandisdegnum, men eisini serliga til familjur, sum høvdu røktarsjúklingar heima-bøgvaði.

Í 1975 vóru 86 heimahjálparar, sum vitjaðu í 113 heimum. — Í dag eru 400 heimahjálparar, sum vitja í umleið 800 heimum,

sigur Sonja á Argjaboða. Hetta visir ein tørv, seinastu 10 árin, sum teir fólkavaldu politikararnir ikki kunnu skúgva til vikis.

Nú noyðist naka munagott at gerast, um viðurskiptini hjá gomlum og sjúkum fólki skulu fáast í rættlag, tí hóast vit hava havt stóra framgongd innan

heimahjálparstovnin, so er í hesum tíðarskeiði einki gjørt fyri at víkja um pláss til røkt av

sjúkum.

Hvar skulu fólk venda sær, sum hava tørv á røkt ella til umlætting?

— Har noyðist eg at siga sum er, at eg ikki veit, hvør hevur ábyrgdina av, at so trupult er at bota um korini hjá teimum sjúkum og gomlu í samfelag okkara.

Fyri heimahjálparskipanina kann eg bert siga, at vit fyrst og fremst eru til fyri at veita hjálpin og stuðul til avvarðandi

Framhald á síðu 8

